

O B S A H

Děj Smetanovy zpěvohry „Libuše“ se před námi rozvíjí ve třech hlavních obrazech: v první jednání spadá „Libušin soud“, v druhé a v první polovici třetího „Libušin sňatek“, závěrek pak třetího jednání tvoří „Libušino proroctví“. Již pouhým pojmenováním těchto obrazův jest dosti zřetelně naznačen děj celku, vzatý z původního pramene známé báje o pramáti státu českého.

V osnovu hlavního děje, jehož středem jest vznesená postava Libušina, zapředen jest ještě druhý vedlejší motiv, pošinující čilejším pohybem ku předu rozvoj hlavního děje: jest to milostný poměr Krasavy, družky kněžniny k oběma bratrům, Chrudoši a Šlahlavu, z kteréhožto motivu vyrůstá nenávisť, konečně osudný spor mezi bratry o statky zděděné, a další jeho konsekvence.

Podrobný pak obsah jednotlivých scén jest následující:

První scéna zpěvohry se odehrává v knížecí síni vyšehradské. Libuše strojí se s oběma družkami, Rad-

milou a Krasavou, k obřadu soudnímu. Radmila děkuje snažně za to, že, vyslyševši prosby její, svolala kmety, lechy a vladyky, aby urovnali spor mezi jejíma bratry Chrudošem a Šťahlavem. Kněžna se svou družkou odchází k soudu. Krasava, tento vlastní původ sváru bratrského, v myšlénkách pohřížena zůstane; bojít se pohledu uraženého Chrudoše. Krasava totiž zahořela láskou k Chrudoši při poznání, že i on k ní vroucí milostí vzplanul; však jakkoli se snažila odlouditi mu jeho tajemství a přinutiti jej k vyznání lásky, přec nikdy se jí úmysl ten nezdařil, jelikož hrdý ten vladyka vždy pyšně unikal všem milostným nástrahám; to urazilo hrdost srdce ženského a hnalo je ku pomstě. Tak se stalo, že když Chrudoš citem konečně přemožen v milostné chvíli Krasavě lásku vyznal, odbyla jej tato zdánlivě chladným okem, předstírajíc, že zadána jest láska její již bratru jeho Šťahlavu. Z toho vznikla nenávisť Chrudoše k bratru v lásce šťastnějšímu, odtud vznikl i pramen a původ onoho, pro Libuši osudného sporu mezi oběma bratry o dědictví otcovské, kde Libuše, pohaněna jsouc v druhé části prvního jednání, při soudu, rozezleným Chrudošem, odhodlá se ku kroku rozhodnému tím, že zvolí Přemysla manželem svým a tak i vládcem knížectví českého. Rozhodnutí tomu blahořečí v jásavém finale vladykové i veškeren lid. (Jedn. I.)

Krasava, vidouc, že spor obou bratří vinou její roste a nabývá neustále větších rozměrů, Lutoboru, otcí svému, ze svého provinění se vyzná a o smilování

ho prosí. Tento slibuje, že ji přijme na milost pod tou výminkou, když se vyzná ze všeho Chrudošovi, — ježž byl v horskou lesní krajinu k mohyle otcově pozval, i mladšího bratra jeho ku smíření — jeho hněv ukonejší, a na něm vroucí láskou svou vymůže, aby kněžnu za urážky jí učiněné odprosil. Krasava odhodlá se ku kroku tomu, a očekává pod mohylou příchodu Chrudošova. Jakmile se tento objeví, obrací náhle v hněvu krok svůj nazpět, však Krasava vrhá se mu se slzou lásky v oku k nohous, vyznává se, že nikoli k bratru Šťahlavu, jak byla dříve předstírala. nýbrž k němu zahořela milostí, a zapřísahá jej při svatém citu lásky, kterou k ní dříve pocítil, zapřísahá jej při drahé a mátky otce reka, aby zapomněl křivdy, a vrátil se v rámě její co jedině zbožňovaný. Chrudoš kouzlem lásky přemožen Krasavu k srdci vine, obejmě smířen bratra a Lutobor vyslovuje naději, že obratem tím smíří se příkrý vladyka i s uraženou vládkyní. — Druhá část tohoto jednání odehrává se v ladné krajině venkovské v okolí stadickém. Kolem zaznívá veselý ženců zpěv, vystoupí Přemysl, pěje o své tajné lásce ku kněžně, doufá v opětování lásky se strany kněžny, doufá i v budoucí své povýšení na stolec knížecí. Tušení to jest vyplněno: na jevišti objeví se poslové od Libuše vyslaní, podávající Přemyslovi roucho knížecí a zvouce jej na stolec knížecí co manžela a vladaře kněžnou i lidem vyvoleného. Přemysl se v úchvatné písni loučí s lidem svým, jenž jej v jásavém finálním sboru pozdravuje co vladaře. (Jedn. II.)

V třetím a posledním jednání děj sňatku Libušina rychle ku konci spěje. Při vyhrnutí opony sklání se skupina svorných bratrů před vlídnou panovnicí. Tušení, jež Lutobor během druhého jednání při smíru obou bratrů byl oděl v slova naděje na konečný smír s kněžnou, jest již zde na počátku scény této z pola vyplněno: Chrudoš sklání sice šíji svou před něžným pohledem kněžny, však přes hrdé rty jeho nepřešlo ni jediné slůvko odprošení, jímž by pykal urážky kněžně před tváří celého národa učiněné. Perspektiva však na konečný smír s kněžnou vystupuje neustále jasněji před zrakoma našima. Mezi oběma bratry jest mír již sjednán; z čehož Libuše v slavnostní den sňatku svého tím větší radost a uspokojení pocituje. Sbor shromážděných kolem kněžny vladyk v povzneseném dithyrambu stupňuje ještě u větší míře radostné toto naladění míru, v kteréž zaznívá pojednou z dálky veselý hlahol rohů, příchod Přemysla oznamující. Libuše v radostné hymně průchod dává blaženým citům svým. Velkolepý průvod svatební se neustále za všeobecného jáсотu blíží, až se zjeví na jevišti zahájen dvanácti slavnostně oděnými děvami, jež věnce v rukou přinášejí. Mezitím však, co se vše strojí k nastolení Přemysla, zachmuří se náhle jasné slunko nálady slavnostní a Chrudoš běsnou zlobou poháněn, začíná bouřiti mezi vladykami před stolicí knížecím shromážděnými v očekávání příchodu knížecího. Duch vzpoury hrozí náhle v nejrozhodnějším okamžiku zkaliti šťastné skončení knížecího nastolení Přemysla; však milující

Krasavě podaří se ukrotiti vzmáhající se nedůvěru a bouři v prsou Chrudošových, tak že tento klidně očekává příchodu pána a soudce svého. Při zvucích slavnostního pochodu vystoupí vladykové s Radovanem v čele, na to objeví se Libuše s Přemyslem v průvodu všeho lidu, a vzdávají dík „bohóm spásám“ za štěstí přítomné a prosí za požehnání pro doby budoucí. Přemysl vystoupí na stolec knížecí a prvním tímto kročejem svým koná již svatou povinnost soudcovskou: zmiňuje se o sporu bratrském, o pohanění kněžny vznešené; raduje se sice z opětného smíru obou bratrů, však aby smířena byla vina staršího bratra zúplna, vyzývá jej, aby před celým shromážděním těžce uraženou kněžnu odprosil. Chrudoš po dlouhém vnitřním boji sklání se v prach před Libuší; pokoření to však oslazuje Přemysl: „ne na zem, ke mně, sem na prsa má!“ Kolkol zní radostný ples všeho lidu. Libuše, která s okem pozdviženým pohlíží v zanícení k nebesům, postoupí ku předu a věštím duchem uchváčena věštby hlásá užaslému lidu. Vše tichne, a napjatě naslouchá prorockým slovům kněžniným. Z mlhavé dálky vynikají za sebou před zrakoma našima následující obrazy: Břetislav a Jitka. — Jaroslav ze Šternberka. — Otakar II., Eliška a Karel IV. — Žižka, Prokop Veliký a Husité. — Jiří z Poděbrad — kteroužto skvělou řadu uzavírá obraz královského hradu pražského. Veškeren lid nadšeně plesá v mohutném finale: „Český národ neskoná, pekla hrůzy slavně překoná!“ (Jedn. III.)

